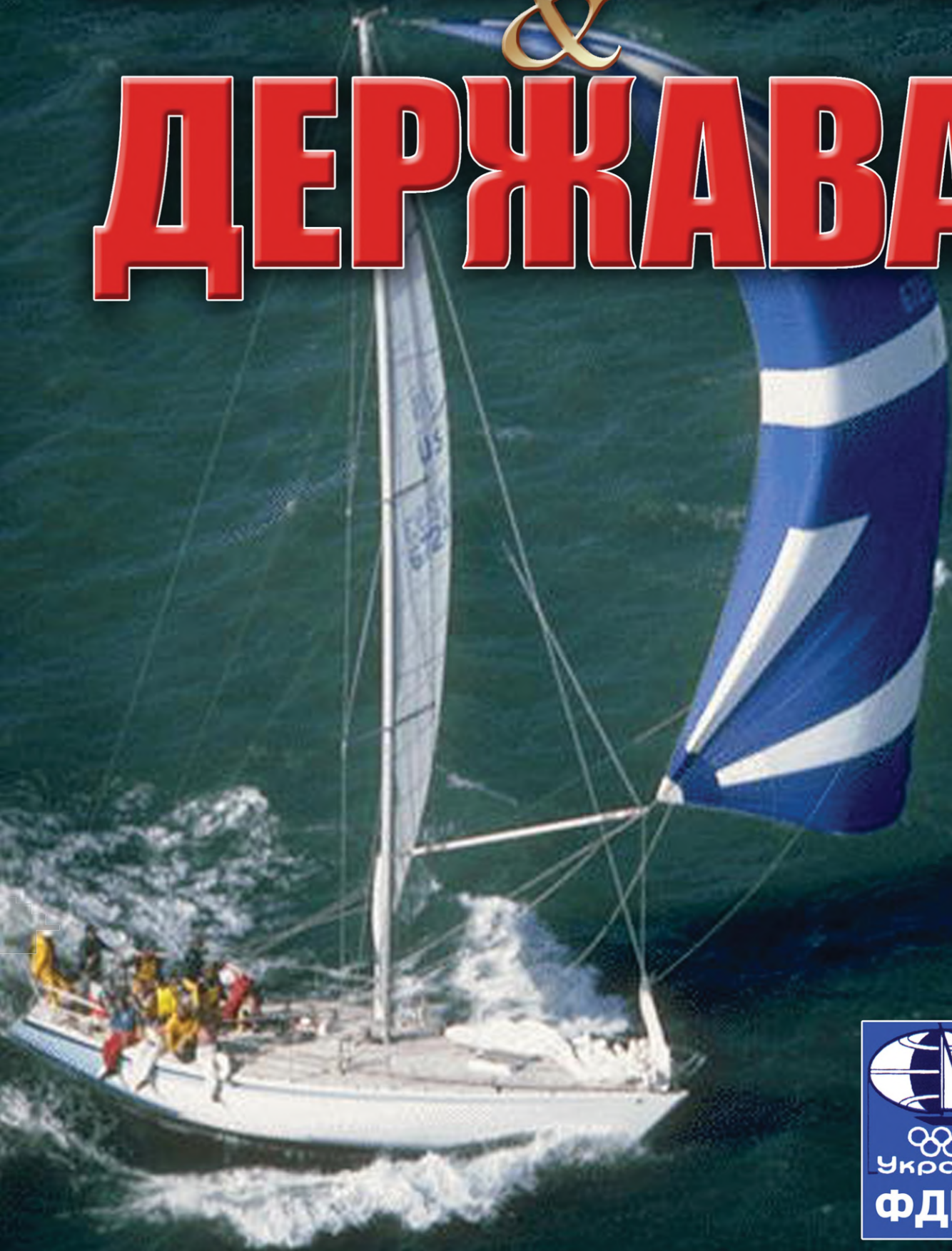

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№11 листопад 2021 р.

ЕКОНОМІКА & ДЕРЖАВА

Денисенко Микола Павлович, головний редактор, доктор економічних наук, професор, професор кафедри смарт-економіки, Київський національний університет технологій та дизайну

Федоренко Станіслав Валентинович, заступник головного редактора, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри охорони праці і навколишнього середовища КНУБА, академік академії будівництва України

Кучеренко Ганна Борисівна, відповідальний секретар

Андрущенко Катерина Анатоліївна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та підприємництва, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Гармідер Лариса Дмитрівна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки промисловості та організації виробництва, ДВНЗ «Український державний хіміко-технологічний університет»

Гайдуцький Павло Іванович, доктор економічних наук, професор, академік Національної аграрної академії наук, директор Інституту стратегічних оцінок Президентського фонду Леоніда Кучми «Україна»

Гайдуцький Андрій Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки і маркетингу, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Гайдуцький Іван Павлович, доктор економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Гнатська Тетяна Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування, Одеський державний аграрний університет

Каткова Наталя Володимирівна, кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри обліку і економічного аналізу, Національний університет кораблебудування ім. адмірала Макарова

Качула Світлана Валентинівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Князевич Анна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту, Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'ячука»

Кожем'якіна Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри теоретичної і прикладної економіки, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Козловський Сергій Володимирович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри підприємництва, корпоративної та просторової економіки, Донецький національний університет імені Василя Стуса, м. Вінниця

Лозинський Дмитро Леонідович, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту, Державний університет «Житомирська політехніка»

Лутай Лариса Анатоліївна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Mangirdas Morkunas (Мангірдас Моркунас), Doctor of Philosophy in Management and business administration Associate professor, Head of Logistics Management study program, Mykolas Romeris University, Vilnius, Lithuania

Мельник Альона Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки та сфери обслуговування, Київський національний університет технологій та дизайну

Надрага Василь Іванович, доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління персоналом та економіки праці, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Ніколюк Олена Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри менеджменту і логістики, Одеська національна академія харчових технологій

Пантелєєва Наталя Миколаївна, доктор економічних наук, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи, Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи»

Резнікова Наталя Володимирівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, Інститут міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Руженський Микола Мусяйович, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри менеджменту, Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України

Сазонь Ігор Леонідович, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності, Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

Сардак Сергій Едуардович, доктор економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри економіки, підприємництва та управління підприємствами, Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

Трусова Наталя Вікторівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Таврійський державний агротехнологічний університет, м. Мелітополь

Тульчинська Світлана Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки і підприємництва, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Фролова Тетяна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри міжнародних фінансів, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Чертко Людмила Андріївна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку та економічної безпеки, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Чирва Ольга Григорівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та управління бізнесом, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Чорна Людмила Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри управління та адміністрування, Житомирський інститут ПРАТ «ВНЗ «Межрегіональна академія управління персоналом»

Халатур Світлана Миколаївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Яременко Людмила Михайлівна, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

Ярошевська Оксана Володимирівна, доктор економічних наук, професор кафедри економіки, Класичний приватний університет, м. Запоріжжя

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК

(постанова президії ВАК України від 27 травня 2009 р. № 1-05/2, наказ Міністерства освіти і науки України № 1081 від 29.09.2014 р.)
Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019 р.

(Категорія «Б»).
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКО-МЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

- Index Copernicus (IC);
- SIS;
- Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 9144,
від 09.09.2004 року

ISSN 2306-6806

Передплатний індекс: 01751

Адреса редакції:

м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька,
18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 537-14-33

Телефон/факс: (044) 458-10-73

E-mail: economy_2008@ukr.net

www.economy.in.ua

Засновники:

*Інститут підготовки кадрів
державної служби зайнятості
України,*

*ТОВ "Редакція журналу
"Економіка та держава"*

Видавець:

ТОВ "АКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

Рекомендовано до друку Вченою Радою
ІПК ДСЗУ 25.11.21 р.

Підписано до друку 25.11.21 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 26,6.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 2511/2.

Віддруковано у ТОВ «АКС центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

У НОМЕРІ:

Економіка та держава № 11/2021

Економічна
наука

<u>Ємельянов О. Ю.</u> Методичні засади обґрунтування програм державної фінансової підтримки економічного розвитку малих підприємств	4
<u>Ложачевська О. М., Орлова-Курилова О. В., Макаренко Н. О., Рубежанська В. О.</u> Моделювання адаптивного управління інноваційними підприємствами в умовах трансформації логістичних та маркетингових стратегій взаємодії держави та бізнесу, діджиталізації та сталого розвитку	9
<u>Мельник С. І., Свиноус І. В., Фурман І. В., Трофімова Г. В., Стариченко Є. М.</u> Інвестиційна діяльність сільськогосподарських підприємств в умовах трансформаційних процесів	14
<u>Гальків А. І., Кулініч Т. В., Сінькевич К. В.</u> Компетентнісний підхід у проектному управлінні організацією	20
<u>Бобровська О. Ю.</u> Удосконалення системи вищої освіти України у формуванні та розвитку людського капіталу: практичні кроки і прикладні аспекти реалізації	26
<u>Бочко О. Ю., Когут В. А.</u> Динаміка зміни користувачів соціальних мереж в період пандемії: дослідження поведінки	34
<u>Халатур С. М., Кравченко М. В., Черниш О. А.</u> Модель управління основними засобами в системі фінансового менеджменту підприємства	39
<u>Онешко С. В.</u> Пріоритети формування науково обґрунтованої промислової політики суб'єктів господарювання на засадах концепції "Індустрія 4.0"	44
<u>Лисюк В. С.</u> Методологічні принципи дослідження публічного управління	52
<u>Колесніченко А. С.</u> Стратегічний вектор розвитку системи бюджетування в державному секторі як інтеграція обліку, аналізу, оподаткування та контролю	58
<u>Стасюк О. М., Чмирьова Л. Ю., Федяй Н. О., Ляшенко О. Ф.</u> Аналіз впливу регуляторного акту щодо підвищення вантажних залізничних тарифів на інтереси держави, суб'єктів господарювання та громадян	65
<u>Федоренко С. В., Василенко Л. О.</u> Шляхи вдосконалення організації охорони праці на підприємствах, в установах та організаціях	74
<u>Бечко П. К., Бечко В. П., Лиса Н. В., Пташник С. А.</u> Податковий менеджмент у системі податкового адміністрування	79
<u>Мартинюк І. В., Дубовик О. Ю.</u> Адміністрування митних платежів в Україні за групами товарів згідно з УКТ ЗЕД	84
<u>Криховецька З. М., Щипайло С. І., Кропельницька С. О.</u> Таксономічний аналіз фінансового потенціалу розвитку підприємства	90
<u>Побережна З. М.</u> Концептуальні засади адаптивного та антикризового управління бізнес-моделлю авіапідприємства	98
<u>Волкова Н. І., Статкевич Г. В.</u> Розвиток споживчого кредитування в кризових умовах	106
<u>Воронкова Т. Є., Хівренко К. В.</u> Транснаціональні корпорації в системі глобальної економіки: стан та проблеми	112
<u>Новрузова Нурія Закир кизи</u> Роль фінансового управління та питання розвитку його механізмів у сучасному періоді	116
<u>Кваша Т. К.</u> Моделювання потенційного ВВП для оцінювання фіскального простору України	120
<u>Гуменюк А. М.</u> Стратегії управління розвитком підприємств сфери гостинності	126
<u>Остапенко С. О.</u> Роль держави у процесі відтворення потенціалу сільського господарства України	131

CONTENTS:

Ekonomika taderzhava № 11 / 2021

Economy

<u>Yemelyanov O.</u> METHODICAL SUBSTANTIATION BASES OF THE STATE FINANCIAL SUPPORTING PROGRAMS OF ECONOMIC DEVELOPMENT ON SMALL ENTERPRISES	4
<u>Lozhachevska O., Orlova-Kurilova O., Makarenko N., Rubezhanska V.</u> MODELING OF ADAPTIVE MANAGEMENT OF INNOVATIVE ENTERPRISES IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION OF LOGISTIC AND MARKETING STRATEGIES OF INTERACTION OF THE STATE AND BUSINESS, DIGITALIZATION AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT	9
<u>Melnyk S., Svyynous I., Furman I., Trofimova H., Starychenko Y.</u> AGRICULTURAL INVESTMENT ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION PROCESSES	14
<u>Halkiv L., Kulinich T., Sinkevych K.</u> COMPETENCE APPROACH IN PROJECT MANAGEMENT OF THE ORGANIZATION	20
<u>Bobrovska O.</u> IMPROVING THE SYSTEM OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE IN THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL: PRACTICAL STEPS AND APPLIED ASPECTS OF IMPLEMENTATION	26
<u>Bochko O., Kohut V.</u> TRENDS OF SOCIAL MEDIA USERS, DURING THE PANDEMIC PERIOD: BEHAVIOR RESEARCH	34
<u>Khalatur S., Kravchenko M., Chernysh O.</u> MODEL OF FIXED ASSETS MANAGEMENT IN THE ENTERPRISE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM	39
<u>Oneshko S.</u> PRIORITIES OF FORMATION OF SCIENTIFICALLY SUBSTANTIATED INDUSTRIAL POLICY OF BUSINESS ENTITIES ON THE BASIS OF THE CONCEPT "INDUSTRY 4.0"	44
<u>Lysyuk V.</u> METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF PUBLIC ADMINISTRATION RESEARCH	52
<u>Koliesnichenko A.</u> THE STRATEGIC VECTOR OF THE BUDGETING SYSTEM DEVELOPMENT IN THE PUBLIC SECTOR AS INTEGRATION OF ACCOUNTING, ANALYSIS, TAXATION AND CONTROL	58
<u>Stasiuk O., Chmyrova L., Fediai N., Lyashenko O.</u> ANALYSIS OF THE INFLUENCE OF THE REGULATORY ACT REGARDING THE INCREASE OF TARIFFS OF FREIGHT RAILWAY ON THE INTERESTS OF THE STATE, BUSINESS ENTITIES AND THE CITIZEN	65
<u>Fedorenko S., Vasylenko L.</u> WAYS TO IMPROVE THE ORGANIZATION OF LABOR PROTECTION IN ENTERPRISES, INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONS	74
<u>Bechko P., Bechko V., Lisa N., Ptashnyk S.</u> TAX MANAGEMENT IN THE TAX ADMINISTRATION SYSTEM	79
<u>Martyniuk I., Dubovyk O.</u> ADMINISTRATION OF CUSTOMS PAYMENTS IN UKRAINE BY GROUPS OF GOODS ACCORDING TO UCT ZED (UKRAINIAN CLASSIFICATION OF FOREIGN ECONOMICS GOODS)	84
<u>Krykhovetska Z., Shchypailo S., Kropelnytska S.</u> TAXONOMIC ANALYSIS OF THE FINANCIAL POTENTIAL OF THE ENTERPRISE DEVELOPMENT	90
<u>Poberezhna Z.</u> CONCEPTUAL PRINCIPLES OF ADAPTIVE AND ANTI-CRISIS MANAGEMENT OF THE AVIATION ENTERPRISE BUSINESS MODEL	98
<u>Volkova N., Statkevych H.</u> DEVELOPMENT OF CONSUMER LENDING IN CRISIS CONDITIONS	106
<u>Voronkova T., Khivrenko K.</u> TRANSNATIONAL CORPORATIONS IN THE GLOBAL ECONOMY: STATUS AND PROBLEMS	112
<u>Novruzova Nuriyyah Zakir qizi</u> THE ROLE OF FINANCIAL MANAGEMENT AND QUESTIONS OF DEVELOPMENT OF ITS MECHANISMS IN THE MODERN PERIOD	116
<u>Kvasha T.</u> MODELING POTENTIAL GDP FOR UKRAINE FISCAL SPACE CALCULATION	120
<u>Humenyuk A.</u> MANAGEMENT STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES IN THE SPHERE OF HOSPITALITY	126
<u>Ostapenko S.</u> THE ROLE OF THE GOVERNMENT IN THE RESUMPTION PROCESS OF THE UKRAINIAN AGRICULTURE POTENTIAL	131

С. І. Мельник,

д. е. н., професор, Український інститут експертизи сортів

ORCID ID: 0000-0002-5514-5819

І. В. Свіноус,

д. е. н., професор, Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: 0000-0002-0346-1596

І. В. Фурман,

к. е. н., доцент, Вінницький національний аграрний університет

ORCID ID: 0000-0002-9923-555X

Г. В. Трофімова,

к. с.-г. н., доцент, Український інститут експертизи сортів

ORCID ID: 0000-0001-6003-880X

Є. М. Стариченко,

к. е. н., Український інститут експертизи сортів

ORCID ID: 0000-0001-8608-5268

DOI: 10.32702/2306-6806.2021.11.14

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

S. Melnyk,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Ukrainian Institute for Plant Variety Examination

I. Svytnous,

Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Accounting and Taxation,

BilaTserkva National Agrarian University

I. Furman,

PhD in Economics, Associate Professor, Vinnytsia National Agrarian University

H. Trofimova,

PhD in Agricultural Sciences, Ukrainian Institute for Plant Variety Examination

Y. Starychenko,

PhD in Economics, Ukrainian Institute for Plant Variety Examination

AGRICULTURAL INVESTMENT ACTIVITY IN THE CONDITIONS OF TRANSFORMATION PROCESSES

Предмет залучення фінансування як для розвитку бізнесу, так і на потреби операційної оптимізації платіжного балансу не втрачає актуальності в аграрній галузі. Аспекти забезпечення фінансової стабільності господарської діяльності підприємств завжди залишаються важливими, як для корпоративного сектору, так і для малого та середнього бізнесу.

Встановлено, що, попри деякі позитивні явища в окремих сегментах аграрної економіки України у 2019 році, дія негативних чинників інвестиційної діяльності переважала. Найбільш вагомими причинами інвестиційного спаду в аграрних секторах економіки були несприятлива для агровиробників аграрна політика, скорочення бюджетної підтримки агровиробників, звуження можливостей залучення інвестицій і неприйнятні для потенційних вкладників капіталу ризики інвестування.

Доведено, що діяльність інвесторів у сільському господарстві також певною мірою стримували пере-завантаження влади і зниження зацікавленості банківського сектору в кредитуванні реальних проєктів виробників.

Високі ставки банківських кредитів, низький рівень довіри до більшості українських агрокомпаній на іноземних фондових ринках, нерозвиненість національного фондового ринку, лізингу і практична відсутність іноземних інвесторів також зумовлювали стагнацію процесів залучення інвестицій у сільське господарство.

Підтримуємо, що державна програма часткової компенсації вартості придбаної вітчизняної сільськогосподарської техніки покликана сприяти: оновленню виробничих потужностей аграрного бізнесу; зниженню витрат і підвищенню конкурентоспроможності сільгосптоваровиробників; зменшенню залежності від іноземних поставок техніки і обладнання; розширенню частки українських сільгоспмашинобудівників на внутрішньому ринку; збереженню існуючих і створенню нових робочих місць; збільшенню сплати податків до бюджетів усіх рівнів, які сумарно перевищують обсяги бюджетного фінансування цієї програми.

Як свідчать результати, що основними перешкодами для створення сприятливих умов для залучення інвестицій у сільське господарство є: структурні обмеження, такі як недосконала ринкова інфраструктура, антиконкурентне ринкове середовище; складна процедура розподілу та отримання коштів державної підтримки; незавершена земельна реформа; важкий доступ сільськогосподарських товаровиробників до фінансових інструментів; деградація земель і ґрунтів, незбалансоване використання природних ресурсів, зміна клімату та екстремальні погодні явища (посухи тощо).

Отже, інвестиції є інструментом, завдяки якому сільське господарство зробить свій внесок у розвиток економіки, створення нових або розширення наявних виробничих потужностей, робочих місць у сільській місцевості та забезпечення національної продовольчої безпеки.

The subject of attracting financing both for business development and operational balance-of-payments optimization does not lose its relevance in the agricultural sector. Aspects of the financial stability of enterprises always remain important, both for the corporate sector and for small and medium-sized enterprises.

It was found that despite some positive developments in some segments of Ukraine's agrarian economy in 2019, the effect of negative factors of investment activity prevailed. The most important reasons of the investment decline in the agricultural sectors of the economy were: unfavorable agricultural policy towards agribusiness, the reduction of budgetary support, narrowing investment opportunities and unacceptable investment risks for potential investors.

It was proved that investor activities in agriculture have also somewhat constrained resetting the government and reducing interest of the bank sector in crediting real producer projects.

High bank credit rates, low confidence in most Ukrainian agricultural companies on foreign stock markets, underdeveloped national stock market, leasing and the practical absence of foreign investors also led to a stagnation in the process of attracting investments in agriculture.

We agree that the state program of partial cost compensation of domestically acquired agricultural equipment should promote: the renewal of production capacity of agribusiness, reducing costs and increasing the competitiveness of agricultural producers, reducing dependence on foreign supplies of machinery and equipment, expanding the share of Ukrainian agricultural machine builders on the domestic market, maintaining existing and creating new jobs, increasing the taxes to the budgets on all levels, which in total exceed the amount of budget funding for this program.

According to the results, the main barriers for creating favourable environment for investments in agriculture are: structural constraints, such as imperfect market infrastructure, anti-competitive market environment, complex procedure for the receipt and distribution of state support funds, incomplete land reform, difficult access of agricultural producers to financial instruments, land and soil degradation, unbalanced use of natural resources, climate change and extreme weather conditions (droughts, etc.).

Thus, investments are a tool due to which agriculture will contribute to the development of the economy, the creation of new or expansion of existing production capacity, rural jobs and national food security.

Ключові слова: інвестиції, сільськогосподарські підприємства, сільськогосподарська техніка, державна підтримка, банківські кредити.

Key words: investments, agricultural enterprises, agricultural machinery, state support, bank loans.

ВСТУП

Предмет залучення фінансування як для розвитку бізнесу, так і на потреби операційної оптимізації платіжного балансу не втрачає актуальності в аграрній галузі. Аспекти забезпечення фінансової стабільності господарської діяльності підприємств завжди залишаються важливими як для корпоративного сектору, так і для малого та середнього бізнесу. Широкий спектр різноманітних факторів ризику у сільському господарстві формує додаткову вартість зовнішніх фінансових ресурсів для аграріїв. Враховуючи різноманітність агрокліматичних ризиків у сільському господарстві, підприємці та управлінці

надають значної уваги питанню залучення фінансових ресурсів.

Аграрний сектор є одним з найважливіших для української економіки. Сьогодні інвестиційна привабливість аграрного сектора країни значно зросла. Це сектор української економіки, який швидко розвивається та демонструє позитивну динаміку. Експорт аграрної продукції вже сьогодні може стати локомотивом вітчизняної економіки.

ОГЛЯД ОСТАННІХ ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням різних аспектів інвестиційної діяльності присвячені праці багатьох зарубіжних і вітчизня-

Таблиця 1. Розрахункова вартість інвестиційних проектів, що реалізується в регіонах станом на 01.07.2019 р.

Вартість інвестпроектів	Кількість, од.	у% до загального обсягу	Сума, млн грн
до 10 млн грн	219	49,3	649,1
10-50 млн грн	138	31,1	2969,0
50-100 млн грн	36	8,1	2353,0
100-500 млн грн	39	8,8	7850,2
500-1 000 млн грн	4	0,9	2550,0
понад 1 млрд грн	8	1,8	24233,9
Всього	444	100,0	40605,2

Джерело: складено за даними Міністерства аграрної політики та продовольства України.

них дослідників. Зокрема, проблеми інвестиційної діяльності в сільському господарстві ґрунтовно висвітлили у своїх наукових публікаціях В. Андрійчук, І. Баланюк, П. Березівський, І. Бланк, О. Бородіна, В. Бойко, А. Буряк, Д. Бьюкенен, П. Гайдуцький, А. Гнатишин, Ю. Губені, Б. Данилишин, Г. Запша, О. Захарчук, В. Зіновчук, М. Кісіль, Я. Корнаї, І. Костирко, Ю. Лопатинський, Ю. Лупенко, К. Макконнелл, В. Петті, М. Пугачов, П. Пуцентейло, В. Россоха, М. Малік, В. Месель-Веселяк, П. Саблук, А. Сатир, М. Сахацький, І. Свиноус, М. Стариченко, А. Стельмащук, С. Терещенко, В. Трегобчук, Г. Хакен, Г. Черевко, Д. Шеленко, О. Шпичак, М. Шульський, Й. Шумпетер, В. Юрчишин, В. Якубів, І. Яців та ін.

Однак конкретні пропозиції щодо активізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки мають певні відмінності стосовно напрямів і засад її здійснення. Попри численні публікації з питань інвестиційної діяльності, дотепер чітко не вибудована стратегія інвестиційного розвитку аграрного сектору, яка б враховувала регіональні особливості функціонування сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах України.

МЕТА СТАТТІ

На основі проведених результатів розробити практичні рекомендації щодо активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах трансформаційних процесів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інвестиції в аграрний сектор, реформування і розвиток галузі дозволять Україні істотно розширити свою присутність на світовому ринку [1].

Результати дослідження свідчать, що в сільськогосподарських підприємствах за основне джерело інвестиційної діяльності слугують власні фінансові ресурси, які формуються головним чином за рахунок прибутку та частково амортизаційних відрахувань.

Встановлено, що на 30,9% зросли інвестиційні вкладення за рахунок коштів місцевих бюджетів, звідки доречно буде думка про позитивний вплив процесів децентралізації формування місцевих бюджетів на інвестування сільськогосподарських підприємств.

За 2018—2019 рр. має місце скорочення обсягів залучення інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик на 40,1%. Проте щодо кредитів іноземних банків, то вони за цей період зросли більше ніж у 11 разів. Таку тенденцію можна пояснити активізацією на сьогодні іноземними банками своєї діяльності з надання кредитів під інвестиційні проекти сільськогосподарських підприємств під нижчі відсоткові ставки у разі прямої співпраці із сільськогосподарським підприємством.

За наведеними даними протягом 2018—2019 рр. суттєво зросли капітальні інвестиції за рахунок коштів державної підтримки. Так, Законом України "Про Державний бюджет України на 2020 рік" від 14 листопада 2019 року № 294-IX передбачено видатки за бюджетною програ-

мою 1201150 "Фінансова підтримка сільгосптоваровиробників" в обсязі 4000,0 млн грн.

Для забезпечення виконання зазначеної бюджетної програми за напрямом "Часткова компенсація вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва" у 2020 р. передбачено 1 млрд грн.

На основі "Порядку використання коштів, передбачених у державному бюджеті для часткової компенсації вартості сільськогосподарської техніки та обладнання вітчизняного виробництва" компенсація вартості техніки та обладнання здійснюється також через уповноважені банки у розмірі 25 % без урахування ПДВ; компенсації підлягає техніка та обладнання, яка включена до Переліку техніки та обладнання, який формує Мінекономіки.

За результатами дослідження, суттєво зросли обсяги фінансування, які спрямовувалися за цією програмою підтримки. Чисельність користувачів згаданої програми упродовж 2017—2020 рр. зросла майже в тричі, що виступає свідченням певної зацікавленості у придбанні технічних засобів, які підпадають під дію вказаної програми сільськогосподарських товаровиробників [2]. Зазначимо, що половина користувачів це фермерські господарства, в яких відсутні власні фінансові ресурси на придбання сільськогосподарської техніки.

Як свідчать результати опитувань сільськогосподарських товаровиробників Хмельницької області, найбільшим стримуючим фактором є нестабільність ринку. Часті стрибки ціни як на ринку факторів виробництва, так і на ринку продукції, спричинюють суттєві збитки. Інші головні проблеми — це нестача адекватної державної підтримки і державного регулювання. 45% суб'єктів господарювання в сфері агробізнесу зазначили, що чисельні перевірки і сертифікації гальмують реалізацію інвестиційних проектів.

За оперативною інформацією структурних підрозділів з питань агропромислового розвитку обласної адміністрації станом на 01.07.2019 р. у регіонах країни в агропромисловому комплексі реалізовано та триває підготовка та впровадження 444 інвестиційних проектів загальною вартістю понад 40,6 млрд грн, що на 51 інвестпроект та 0,5 млрд грн більше відповідного періоду попереднього року.

Основним джерелом фінансування залишаються власні кошти підприємств АПК — 72,8%.

Найбільша кількість інвестиційних проектів впроваджується у таких областях: Черкаській — 54; Вінницькій — 52; Полтавській — 51; Львівській — 47; Херсонській — 30; Миколаївській — 27; Житомирській — 22; Київській — 22 (табл. 1).

Як свідчать дані Державної служби статистики України власні кошти підприємств залишалися основним джерелом капітальних інвестицій.

Встановлено, що упродовж 2010—2019 рр. спостерігається суттєве зростання обсягів капітальних інвестицій господарств корпоративного сектору аграрної економіки, що викликано як і інфляційними чинниками, так і підвищенням інвестиційної привабливості досліджуваної галузі. Наведені дані свідчать, що близько

98 % фінансових ресурсів суб'єкти господарювання в сфері агробізнесу спрямовують в матеріальні активи, що виступає свідченням існуючого недостатнього рівня матеріально-технічного забезпечення операційної діяльності.

Так, майже 65 % усіх капітальних інвестицій, що надходять у матеріальні активи, спрямовуються на придбання машин та обладнання. Це викликано передусім спеціалізацією виробничо-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема — вирощуванням зернових та олійних культур. Крім того, у зв'язку із зміною клімату, що призводить до підвищення середньорічних температур та використання сучасних композитних матеріалів поступово відпадає потреба у будівництві капітальних будівель для зберігання зібраного урожаю та утримання сільськогосподарських тварин [3]. Тобто відбувається скорочення обсягів капітальних інвестицій на будівництво та модернізацію будівель і споруд.

Викликають занепокоєння відносно низькі обсяги витрат на відновлення родючості земель сільськогосподарського призначення, які знаходяться у користуванні господарств корпоративного сектору аграрної економіки. Натепер виробничо-господарська діяльність переорієнтовується на вирощування монокультур — кукурудзи та соняшнику, що негативно відбивається на збереженні та підвищенні родючості ґрунту [4].

Важливою складовою капітальних вкладень є інвестиції в розвиток тваринництва, зокрема в будівництво тваринницьких комплексів. Як свідчить практичний досвід окупність вкладених коштів у вищезазначену галузь сільського господарства має більш триваліший період ніж в рослинництві. В зв'язку з цим на державному рівні була запроваджена програма, яка спрямована на часткову компенсації капітальних витрат на будівництво та модернізацію тваринницьких комплексів.

Вважаємо, що як тільки заміна зношеної техніки та обладнання перестане бути першочерговим завданням інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, відбудеться переорієнтація на техніко-технологічну модернізацію сільськогосподарського виробництва. Як показало опитування керівників та менеджерів господарств корпоративного сектору аграрної економіки (123 опитаних Київської, Вінницької та Хмельницької областей), в 2020—2021 рр. такий напрям також стане пріоритетним в діяльності суб'єктів господарювання у сфері агробізнесу (24,7%).

Крім цього, за результатами опитування встановлено, що на сьогодні практично не здійснюються вкладення інвестицій на задоволення потреби молодих фахівців (2,6%), придбання науково-технічних розробок, спроможних підвищити ефективність сільськогосподарського виробництва (2,9%).

Найважливішим фактором, що обмежує розвиток інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств, на думку респондентів, як і очікувалося, вказано недостатній рівень забезпечення власними фінансовими ресурсами (40,8%). Інші фактори мають рівний ступінь значущості, хоча кілька виділяється, зокрема, як труднощі при отриманні кредитів для реалізації інвестиційних проєктів (9,2%). На нашу думку, його варто об'єднати з менш значущим і, можливо, не надто зрозумілим для анкетованих фактором, у загальному — недосконалість нормативно-правової бази, що регулює інвестиційні процеси (2,6%).

За одержаними відповідями встановлено, що 12,4% респондентів визнали вибуття основних фондів на підприємствах наслідком недостатньої економічної ефективності їх подальшої експлуатації. Разом із тим 17,8% учасників вказали на наявність у підприємстві основних засобів, в які були інвестовані кошти протягом останніх п'яти років, проте нині ці активи не використовуються за призначенням. При цьому не здійсню-

вали ніяких інвестицій екологічного характеру 63,4% підприємств.

Аналізуючи капітальні інвестиції в структурі основних категорій сільськогосподарських підприємств, можна констатувати, що найбільші обсяги забезпечують середні суб'єкти підприємницької діяльності агробізнесу.

Проте з розрахунку на один суб'єкт господарювання беззаперечним лідером вирізняються великі сільськогосподарські підприємства. Так, великі підприємства на один господарюючий суб'єкт у 2019 р. вклали 321,6 млн грн, тоді як середні — лише 14,8 млн грн. Зауважимо, що лише великими сільськогосподарськими підприємствами забезпечено збільшення обсягів капіталовкладень за 2010—2019 рр. на 34,8%. Це підтверджує попередньо зроблений висновок, за яким у нинішніх умовах здійснювати інвестиційну діяльність у зростаючій динаміці спроможні лише великі господарюючі суб'єкти. Основними напрямками їхньої інвестиційної діяльності стали вкладення у модернізацію та оновлення існуючої матеріально-технічної бази.

Подібна ситуація спостерігається і при здійсненні капітальних інвестицій в матеріальні активи. Проведені розрахунки свідчать, що низькі темпи фінансування придбання і модернізації матеріальних активів у середніх сільськогосподарських підприємствах викликані як необхідністю формувати широкий перелік технічних засобів, будівель і споруд, що задовольняє потребу виробничого процесу, так і відсутністю тимчасово вільних власних фінансових ресурсів.

За наведеними даними, зростання обсягів капіталовкладень у придбання матеріальних активів за 2010—2019 рр. на 37,3% забезпечила група великих підприємств. Очевидно, що розширення виробничої діяльності потребує адекватного збільшення потреби у матеріальних ресурсах. Водночас відзначаються високі темпи зростання капітальних вкладень малих господарств корпоративного сектору. Тут доречно вказати, що більшість із них розпочало свою виробничо-господарську діяльність за наявності мінімального набору технічних засобів, тому поступово і розширюють їх склад та забезпечують модернізацію власної матеріально-технічної бази.

У разі порівняння обсягів капітальних інвестицій в матеріальні активи з розрахунку на один суб'єкт господарювання беззаперечний лідер це великі сільськогосподарські підприємства, що дозволяє їм одержати ефект від прояву ефекту "масштабу". При цьому малі господарства корпоративного сектору аграрної економіки орієнтуються на придбання мінітехнічних засобів, оскільки їхні потреби обмежені площею землекористування.

Натепер залишається тривожною ситуація з родючістю ґрунтів. Вважаємо, що відсутність економічних стимулів до підвищення родючості сільськогосподарських угідь угоді слугує своєрідною перешкодою здійснення капітальних вкладень у підвищення родючості ґрунтів всіма категоріями сільськогосподарських підприємств як у цілому, так і з розрахунку на один суб'єкт господарювання.

Як показали наведені розрахунки, за 2010—2019 рр. відбулося зростання обсягів капіталовкладень у підвищення родючості сільськогосподарських угідь, причому великими підприємствами — більше, ніж у 3 рази, середніми — майже у 2 рази, малими підприємствами — на 5,2%. Однак величина цих вкладень незначна, що навіть за умови забезпечення їх збільшення не досягається позитивного ефекту стосовно процесу підвищення родючості ґрунтів.

Технічні засоби нині являють собою основний об'єкт інвестування сільськогосподарських підприємств усіх категорій [5]. Подібне зумовлено кількома чинниками. По-перше, сільськогосподарська техніка — це основний засіб виробництва при вирощуванні сільськогосподарських культур. По-друге, технічні засоби вважаються високоліквідним активом, який також може бути об'єктом

Таблиця 2. Групування господарств корпоративного сектору аграрної економіки за площею сільськогосподарських угідь, га, 2019 р.

Групи господарств за площею с.-г. угідь, га	Кількість господарств, од.	Частка у площі с.-г. угідь, %	Розмір одного господарства, га с.-г. угідь	Придбання техніки усього, тис. грн	Частка у придбанні техніки, %	Придбання техніки з розрахунку на 1 га угідь, грн
До 500	2269	2,9	242	605524	3,8	1105
501-1000	1321	5,6	808	1088871	6,9	1021
1001-2000	2266	19,1	1600	3990118	25,2	1100
2001-5000	1817	31,9	3346	6065342	38,4	998
5001-10000	398	15,7	7511	2098638	13,3	702
10001-20000	110	8,6	14884	1079210	6,8	660
Понад 20000	52	16,2	58856	885533	5,6	287
Усього	8233	100,0	2312	15813235	100,0	831

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України.

застави під отриманий кредит, купівлі-продажу тощо. По-третє, у випадку ліквідації сільськогосподарських підприємств може стати джерелом надходження доходів шляхом надання відповідних послуг.

Наведені дані свідчать, що за досліджуваний період сільськогосподарські підприємства забезпечують значні обсяги капіталовкладень у формування парку обладнання та машин, які у 2019 р. у групі великих, середніх та малих сільськогосподарських підприємств відповідно становили на один суб'єкт: 159,9 млн грн; 8,6 млн грн; 0,2 млн грн. Безперечно, найбільш техніко-технологічно складними визнано виробництво у групі великих підприємств, що потребує значних капіталовкладень, які за період аналізу зросли на 52,1%.

Цікаві результати групування господарств корпоративного сектору, за яким із збільшенням площі землекористування спостерігається зниження вартості придбання технічних засобів на 1 га сільськогосподарських угідь (табл. 2).

За наведеними даними, у структурі придбання сільськогосподарської техніки найбільша частка припадає на господарства корпоративного сектору аграрної економіки з площею землекористування 1001—5000 га, тобто на середні за цим критерієм суб'єкти господарювання у сфері агробізнесу. Звідси можна припустити, що менеджмент вказаної групи сільськогосподарських товаровиробників вбачає наявні перспективи подальшого розвитку, враховуючи умови зміни зовнішнього середовища їх функціонування. Стосовно висококонцентрованих сільськогосподарських підприємств, то для цієї групи характерний низький рівень придбання технічних засобів, що слугує підтвердженням завершення процесу модернізації та оновлення їх матеріально-технічної бази.

Оскільки основним принципом ресурсозберігаючих технологій виступає виконання кількох операцій в один технологічний етап, то завдяки роботі на полях такої техніки вдається заощаджувати паливе [6]. За період 2010—2018 рр. за даними Міністерства аграрної політики і продовольства України відзначено зростання придбання сільськогосподарської техніки, переважно імпоротної. Ця обставина викликана вищою технічною надійністю засобів закордонного виробництва.

За основне джерело придбання сільськогосподарської техніки слугують власні фінансові ресурси суб'єкта господарювання.

Встановлено, що при придбанні імпоротної сільськогосподарської техніки господарства корпоративного сектору аграрної економіки надають перевагу новим технічним засобам. Проте реалізується і значна кількість вживаної, де основними покупцями виступають малі суб'єкти підприємницької діяльності. Лише незначна кількість технічних засобів іноземного виробництва реалізується за позикові кошти.

Разом із тим понад 50 % придбаної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва надходить

завдяки існуючим програмам підтримки сільськогосподарських товаровиробників. При цьому варто зауважити, що фінансування за такими програмами державної підтримки спрямовуються насамперед на розвиток вітчизняного сільськогосподарського машинобудування [7].

Пріоритетним напрямом інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств у нинішніх умовах визнана охорона навколишнього середовища. Складна екологічна ситуація в сільському господарстві характеризується відсутністю цільових фінансових ресурсів, призначених для відтворення природних ресурсів. Еколого-економічні проблеми в аграрній сфері стали наслідком переважання екстенсивного розвитку сільського господарства в минулому, відсутності дієвої політики його екологізації. Однак в умовах посилення викликів екологічного характеру існує необхідність в активізації інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств у реалізації природоохоронних, ресурсощадних технологій та заходів щодо збереження навколишнього середовища [8].

Результати дослідження доводять, що за 2015—2019 рр. відбулося суттєве зниження інвестицій в обладнання та устаткування, які пов'язані з реалізацією екологічних технологій (табл. 3). Таку ситуацію можна пояснити відсутністю достатнього рівня усвідомлення й екологічної культури у керівництва та менеджменту сільськогосподарських підприємств щодо реалізації інвестпроектів із додержанням екологічних норм і правил при будівництві виробничих приміщень.

Головною причиною недостатнього рівня приватних "зелених" інвестицій залишається порівняно високий ризик, пов'язаний з ними, а також відсутність обґрунтованої інформації щодо показників ефективності, прояву синергетичного ефекту для всіх стейкхолдерів інвестпроекту. Стримуючим чинником слід вказати і недостатньо розвинуті місцеві ринки капіталу з незначним потенціалом розширення та диверсифікації, а також нестача сучасних фінансових інструментів, здатних до розробки і ринкового впровадження складних фінансових інструментів і мобілізації тим самим значних обсягів довгострокового "зеленого" фінансування.

ВИСНОВКИ

Отже, як свідчать результати, що основними перешкодами для створення сприятливих умов для залучення інвестицій у сільське господарство є: структурні обмеження, такі як недосконалі ринкова інфраструктура, антиконкурентне ринкове середовище; складна процедура розподілу та отримання коштів державної підтримки; незавершена земельна реформа; важкий доступ сільськогосподарських товаровиробників до фінансових інструментів; деградація земель і ґрунтів, незбалансоване використання природних ресурсів,

Таблиця 3. Динаміка інвестицій в обладнання та устаткування, що пов'язані з екологічно чистішими технологіями (комплексна технологія), млн грн

Рік	Усього	Із них			
		захист навколишнього повітря та клімату	збір та ліквідація стічних вод	збір та ліквідація відходів	інші природоохоронні види діяльності
2015	2,1	1,4	–	–	0,7
2016	3,3	–	–	–	3,3
2017	1,7	–	–	–	1,7
2018	1,2	0,1	–	1,1	–
2019	1,2	0,1	–	1,1	–
2019 р., % до					
2015 р.	57,14	7,14	–	–	–

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України.

змін клімату та екстремальні погодні явища (посухи тощо).

З огляду на викладене, інвестиції є інструментом, завдяки якому сільське господарство зробить свій внесок у розвиток економіки, створення нових або розширення наявних виробничих потужностей, робочих місць у сільській місцевості та забезпечення національної продовольчої безпеки.

Фінансування інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств зорієнтоване на власні джерела, а інструменти державної підтримки не мають значного впливу на її активізацію. При цьому, відчуваючи нестачу власних коштів у джерелах фінансування інвестицій, сільськогосподарські підприємства залучають менші обсяги, ніж необхідно, позикових коштів, які для них недоступні внаслідок високої вартості, що призводить до уповільнення темпів росту інвестицій. Вважаємо, що існуюча відтворювальна структура інвестицій може негативно вплинути на вікову структуру виробничих активів та технічний рівень виробництва, а збереження поточної динаміки зниження "активної" частини основних фондів у структурі інвестицій в основний капітал призведе до негативних змін технічної структури накопичення капіталу. Саме тому потребує дослідження питання підвищення інвестиційної діяльності по великих, середніх і малих сільськогосподарських підприємствах.

Література:

1. Лупенко Ю.О., Захарчук О.В. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства України. Економіка АПК. 2018. № 11. С. 9—18.
2. Козьяр Н.О. Організаційного-економічні засади функціонування інфраструктури інвестиційної діяльності в аграрному секторі України. Інноваційна економіка. 2020. № 7—8. С. 139—144.
3. Зарицька Н. Новий погляд на інвестиції в агробізнес. Економіст. 2018. №2. С. 6—7.
4. Дивнич О.Д., Фролова І.І., Кожара Є.Ю. Капітальні інвестиції у ресурсному забезпеченні сільськогосподарських підприємств України. Соціально-гуманітарний вісник. 2020. Вип. 36. С. 123—125.
5. Кушнір С.О., Журавльова А.К. Інвестиції в сільськогосподарську галузь України: реалії та перспективи у зв'язку з відкриттям ринку землі. Підприємництво та інновації. 2020. Вип. 12. С. 63—68.
6. Чкан І.О. Іноземні інвестиції в аграрний сектор України: стан і аспекти розвитку. Бізнес Інформ. 2020. № 2. С. 95—100.
7. Смик Р.Ю. Інвестиції у аграрному секторі економіки України. Інтелект XXI. 2020. №1. С. 127—130.
8. Калетник Г.М., Козьяр Н.О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. Економіка АПК. 2020. № 12. С. 81—89.

References:

1. Lupenko, Yu.O. and Zakharchuk, O.V. (2018), "Investment support for innovative development of agriculture in Ukraine", *Ekonomika APK*, vol. 11, pp. 9—18.
2. Koziar, N.O. (2020), "Organizational and economic principles of functioning of the infrastructure of investment activity in the agricultural sector of Ukraine", *Innovatsijna ekonomika*, vol. 7—8, pp. 139—144.
3. Zaryts'ka N. (2018), "A new look at investing in agribusiness", *Ekonomist*, vol. 2, pp. 6—7.
4. Dyvnych, O.D. Frolova, I.I. and Kozhara, Ye.Yu. (2020), "Capital investments in resource provision of agricultural enterprises of Ukraine", *Sotsial'no-humanitarnyj visnyk*, vol. 36, pp. 123—125.
5. Kushnir, S.O. and Zhuravl'ova, A.K. (2020), "Investments in the agricultural sector of Ukraine: realities and prospects in connection with the opening of the land market", *Pidpryemnytstvo ta innovatsii*, vol. 12, pp. 63—68.
6. Chkan, I.O. (2020), "Foreign investment in the agricultural sector of Ukraine: status and aspects of development", *Biznes Inform*, vol. 2, pp. 95—100.
7. Smyk, R.Yu. (2020), "Investments in the agricultural sector of Ukraine's economy", *Intelekt XXI*, vol. 1, pp. 127—130.
8. Kaletnik, H.M. and Koziar, N.O. (2020), "Strategic approaches to investing in the agricultural sector of Ukraine in modern conditions of agricultural development", *Ekonomika APK*, vol. 12, pp. 81—89.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2021 р.

www.dy.nayka.com.ua

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net
тел.: (044) 223-26-28, (044) 458-10-73

щення надійності тощо. З економічної точки зору модернізація — це додаткове залучення капіталу в основні фонди з метою їх відтворення на розширеній інноваційній основі, доцільність яких обґрунтовується розрахунком показників порівняльної ефективності альтернативних варіантів її реалізації.

Обґрунтування формування й розвитку виробничо-технічного потенціалу суб'єктів господарювання аграрної сфери повинно базуватися на економічних закономірностях теорії руху капіталу, яка відображає техніко-економічні параметри та особливості споживання в процесі виробництва товарів і послуг. Відповідно до теорії руху засобів виробництва та їх обороту розширене відтворення може бути успішно реалізоване лише після того як, буде забезпечене просте відтворення. Нині у вітчизняній практиці, зважаючи на закономірності поставок і вибуття техніки, просте відтворення не забезпечується. Пріоритетними завданнями сучасного етапу розвитку сільського господарства є забезпечення рівня простого відтворення на інноваційній або модернізованій основі.

Література:

1. Дриженко О.А. Державна підтримка інноваційних процесів в сільському господарстві. Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2019. Т. 30 (69), № 2. — С. 110—115.
2. Залізніук В.П. Державна підтримка аграрного сектору економіки країни як основа забезпечення продовольчої безпеки. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 3. С. 123—127.
3. Ставська Ю.В., Гладких Т.В., Сауляк Р.Ю. Державна підтримка фермерських господарств України в умовах глобальної нестабільності. Проблеми системного підходу в економіці. 2018. Вип. 3 (2). С. 7—12.
4. Коробка С.В. Державна підтримка малого підприємництва на сільських територіях. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Економічні науки. 2018. Т. 20. № 86. С. 3—7.
5. Мазур Ю.В. Державна підтримка АПК України: суть, значення та сучасний стан. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2017. № 7. С. 128—136.
6. Непочатенко О.О., Хлівна І.В., Транченко Л.В., Транченко О.М. Стратегічні альтернативи розвитку та

державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників. Економіка і управління. 2014. № 2. С. 90—96.

7. Оруджева Т.М., Рябенко Г.М. Державна підтримка сільськогосподарських товаровиробників. Таврійський науковий вісник. Економічні науки. 2016. Вип. 95. С. 61—66.

8. Прудивус Л.В. Державна підтримка підприємництва в агровиробництві України на засадах стійкості доходів. Вісник аграрної науки. 2017. № 4. С. 65—69.

References:

1. Dryzhenko, O.A. (2019), "State support of innovation processes in agriculture", *Vcheni zapysky Tavrijs'koho natsional'noho universytetu imeni V.I. Vernads'koho*. Seriya: Ekonomika i upravlinnia, vol. 30 (69), no. 2, pp. 110—115.
2. Zalizniuk, V. (2019), "State support of the agricultural sector of the economy of the country as a basis for protection of food safety", *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 123—127.
3. Stavs'ka, Yu.V. Hladkikh, T.V. and Sauliak, R.Yu. (2018), "State support of Ukrainian farms in conditions of global instability", *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, vol. 3 (2), pp. 7—12.
4. Korobka, S.V. (2018), "State support for small business in rural areas", *Naukovyj visnyk L'vivs'koho natsional'noho universytetu veterynarnoi medytsyny ta biotekhnolohij imeni S.Z. Gzhyts'koho*. Seriya: Ekonomichni nauky, vol. 20, no. 86, pp. 3—7.
5. Mazur, Yu.V. (2017), "State support of the agro-industrial complex of Ukraine: essence, significance and current state", *Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktual'ni pytannia nauky i praktyku*, vol. 7, pp. 128—136.
6. Nepochatenko, O.O. Khlivna, I.V. Tranchenko, L.V. and Tranchenko, O.M. (2014), "Strategic alternatives for development and state support of agricultural producers", *Ekonomika i upravlinnia*, vol. 2, pp. 90—96.
7. Orudzheva, T.M. and Riabenko, H.M. (2016), "State support of agricultural producers", *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk*. Ekonomichni nauky, vol. 95, pp. 61—66.
8. Prudyvus, L.V. (2017), "State support of entrepreneurship in agricultural production of Ukraine on the basis of income stability", *Visnyk ahrarnoi nauky*, vol. 4, pp. 65—69.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2021 р.

ПЕРЕДПЛАТА

ВИДАННЯ МОЖНА ПЕРЕДПЛАТИТИ З БУДЬ-ЯКОГО МІСЯЦЯ!

— ЧЕРЕЗ РЕДАКЦІЮ (ТЕЛ. 458-10-73);

— ЧЕРЕЗ ДП "ПРЕСА"
(У КАТАЛОЗІ ВИДАНЬ УКРАЇНИ);

— ЧЕРЕЗ ПЕРЕДПЛАТНІ АГЕНТСТВА